

Startnotitie Ontwikkelen Participatiebeleid

Opdrachtgever: gemeenteraad van Westerveld

Opdrachtnemer: het college van burgemeester en wethouders van Westerveld

Inhoud

1. Inleiding	1
2. Doel	1
3. Ambitie	2
4. Wettelijke verplichtingen	2
4.1 Omgevingswet	2
4.2 Ontwerp wetsvoorstel 2020	3
5. Geldende verordeningen gemeente Westerveld	4
6. Vormen van participatie	4
7. Participatie gemeente Westerveld	4
7.1 Inwonersparticipatie	4
7.2 Uitdaagrecht – right to challenge	5
8. Kaders stellen om doel te bereiken	6
8.1 Inwonersparticipatie	6
8.2 Participatie aanvraag vereiste omgevingsvergunning	8
8.3 Uitdaagrecht	8
9. Producten	9
10. Planning	9

1. Inleiding

In deze Startnotitie Ontwikkelen Participatiebeleid schetsen we de ambities, de wettelijke verplichtingen, de vormen van participatie en wat er allemaal al aan participatie plaatsvindt in de gemeente Westerveld. Op basis hiervan stellen we kaders voor. Vaststelling van deze kaders door de gemeenteraad is wenselijk om tot één gemeentelijk participatiebeleid te komen – gemeentebreed en in het kader van de Omgevingswet – dat is verankerd in een participatieverordening.

Met het participatiebeleid creëren we duidelijkheid voor initiatiefnemers uit de samenleving en het bestuur en de medewerkers van de gemeente Westerveld over onder meer de randvoorwaarden om participatie te laten plaatsvinden, met welk doel, met welke belanghebbende (inclusiviteit¹) en in welke vorm. Het participatiebeleid leidt tot concrete, praktische handreikingen met tools voor zowel de initiatiefnemers in de samenleving als bestuurders en medewerkers van de gemeente Westerveld.

2. Doel

Het doel van deze Startnotitie Participatie is dat de gemeente Westerveld voor 1 juli 2022 een vastgestelde participatieverordening heeft waarin het participatiebeleid is verankerd voor de fysieke leefomgeving in het kader van de Omgevingswet en andere gemeentelijke beleidsterreinen gemeentebreed.

¹ Met inclusiviteit wordt bevorderd dat belanghebbenden meedoen, die niet vanzelfsprekend meedoen of niet gemakkelijk kunnen meedoen.

Doel van het participatiebeleid is dat inwoners² vaker, eerder en intenser bij de ontwikkeling van beleid en het politieke besluitvormingsproces zijn betrokken. (Bron: Programmabegroting 2022).

3. Ambitie

Het doel komt voort uit de ambitie van de gemeenteraad en het college van Westerveld. Zo staat in de Programmabegroting 2022, die onlangs is vastgesteld op 9 november 2021: “Voortbordurend op ‘Zo Buiten Zo Binnen’ betrekken we steeds vaker, eerder en intenser de samenleving bij beleid. We willen met inwoners, ondernemers, deskundigen, raads- en collegeleden om tafel om met z’n allen beleid te ontwikkelen.” Het doel dat hierbij is geformuleerd, is: “Inwoners meer betrekken bij het politieke besluitvormingsproces”.

Deze ambitie komt ook naar voren uit de enquête van Think! en tijdens de workshop ‘Handelingsperspectief participatie gemeenteraad’ die in juni 2019 plaatsvond met de gemeenteraad, het college en een paar medewerkers (leden projectteam). 83 procent van de raadsleden vindt participatie belangrijk of zeer belangrijk. Alle respondenten waren van mening dat het belangrijk is om kaders voor participatie vooraf vast te stellen. Op de vraag wat er moet worden opgehaald in een participatietraject scoren “Wensen: inzicht in wensen t.a.v. toekomstige ontwikkeling” en “Betrokkenheid en eigenaarschap creëren” hoog met respectievelijk 100 procent en 83 procent. 50 procent vindt dat de opbrengsten van een participatietraject zijn bedoeld als “Input voor eigen oordeelsvorming gemeentebestuur”. De meerderheid vindt dat de definitieve besluitvorming plaatsvindt in de gemeenteraad. (Bron: Verslag workshop Handelingsperspectief participatie gemeenteraad Westerveld 20 juni 2019)

4. Wettelijke verplichtingen

Het doel komt niet alleen voort uit de ambitie van de gemeente Westerveld, maar ook uit wettelijke verplichtingen.

4.1 Omgevingswet

Op 1 juli 2022 treedt de Omgevingswet in werking. Participatie is een belangrijke pijler onder de Omgevingswet en vanuit de overheid verplicht³.

Plicht tot kennisgeving en motiveringsplicht

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 juli 2022 hebben gemeenten een plicht tot kennisgeving vooraf en een motiveringsplicht achteraf in het kader van:

- de Omgevingsvisie (zie paragraaf 7.1);
- een programma⁴;
- het Omgevingsplan⁵.

Bij de plicht tot kennisgeving wordt voorafgaand aan het proces uitleg gegeven over hoe de participatie wordt vormgegeven. Antwoorden staan centraal op vragen zoals:

- Wie wordt betrokken?
- Waarover wordt iemand betrokken?
- Wanneer wordt iemand betrokken in het proces?
- Wat is de rol van het bevoegde gezag en de initiatiefnemer?

² Inwoners zijn mensen die belang hebben bij betreffend onderwerp/project, al dan niet vanuit een privé- of professionele situatie en al dan niet in georganiseerd verband.

³ ‘Motie Nooren’ – zie https://www.eerstekamer.nl/motiedossier/34986_aa_was_letter_x_gewijzigde

⁴ Een programma kan worden gezien als een concrete uitwerking van de Omgevingsvisie. In een Programma geven we concreet aan hoe we een bepaald doel willen bereiken en waarmee dat wordt gemeten. (Bron: Omgevingsvisie Westerveld) Programma’s zijn een bevoegdheid van het college.

⁵ Het Omgevingsplan is de opvolger van het bestemmingsplan en een uitwerking van de Omgevingsvisie. De gemeente Westerveld heeft nog geen Omgevingsplan. Als de Omgevingswet van kracht wordt op 1 juli 2022 worden de bestaande bestemmingsplannen samengevoegd en omgedoopt tot het ‘tijdelijke gemeentelijke Omgevingsplan’. De gemeente heeft daarna tot 2029 de tijd om een Omgevingsplan te maken dat aan alle eisen voldoet. (Bron: Omgevingsvisie Westerveld) Startnotitie Ontwikkelen Participatiebeleid gemeente Westerveld – december 2021

- Waar kan tijdens het traject aanvullende informatie worden gevonden?
- Hoe kan daarvan kennis worden genomen?

De motiveringsplicht betekent dat het bevoegd gezag bij het besluit aangeeft hoe inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen zijn betrokken bij de voorbereiding en wat de resultaten daarvan zijn. Het participatieproces is gericht op belanghebbenden die al in de beginfase van de voorbereiding van beleids- en besluitvorming moeten worden betrokken.

Gemeenten geven ook aan op welke wijze invulling is gegeven aan het eigen participatiebeleid.

Met plicht tot kennisgeving en de motiveringsplicht wordt participatie onder de Omgevingswet een belangrijk uitgangspunt bij de totstandkoming van besluiten.

Participatie aanvraagvereiste omgevingsvergunning

Onder de Omgevingswet krijgt de initiatiefnemer bij het indienen van een vergunningaanvraag te maken met de aanvraagvereiste participatie⁶. Hierbij geeft de initiatiefnemer of, en zo ja hoe, burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij de voorbereiding van de aanvraag zijn betrokken en wat de resultaten daarvan zijn. Deze aanvraagvereiste stimuleert de initiatiefnemer tot participatie, maar is geen verplichting. Het bevoegd gezag mag niet weigeren om een aanvraag in behandeling te nemen, omdat er geen participatie is geweest. Ook mag het bevoegd gezag de aanvraag niet buiten behandeling laten, omdat er te weinig participatie is geweest.

De gemeenteraad kan echter wel gevallen aanwijzen waarbij participatie verplicht is (artikel 16.55 lid 7 Omgevingswet). Hierbij kan gebruikt worden gemaakt van het Adviesrecht⁷ (zie ook hoofdstuk 8 van deze startnotitie).

4.2 Ontwerp wetsvoorstel 2020

De ministerraad stemde vorig jaar in met het wetsvoorstel 'Versterking participatie op decentraal niveau' van de minister van BZK. Het doel van het wetsvoorstel is de betrokkenheid van inwoners vergroten bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid van hun gemeente, provincie, waterschap en eilandraad. Ook wordt het uitdaagrecht, als specifieke vorm van participatie, wettelijk verankerd.

Participatieverordening

De participatieverordening komt voort uit dit ontwerp wetsvoorstel 2020. Voor zowel de inwoners als de gemeente moet duidelijk zijn binnen welke kaders inwoners in het beleidsproces participeren en op welke wijze zij in de verschillende fasen van het beleidsproces (voorbereiding, uitvoering en evaluatie) worden betrokken. Met de beoogde participatieverordening wordt de inspraakverordening uitgebreid, die is voorgeschreven in de Gemeentewet (artikel 150).

Uitdaagrecht

In het ontwerp wetsvoorstel wordt ook met name de mogelijkheid van het uitdaagrecht (ook bekend als right to challenge) geregeld. Met het uitdaagrecht kunnen inwoners hun gemeente verzoeken om de uitvoering van een taak van de gemeente over te nemen, al dan niet met bijbehorend budget, omdat zij denken deze taak beter en goedkoper te kunnen uitvoeren. In het ontwerp wetsvoorstel is opgenomen dat regels over het uitdaagrecht als specifieke vorm van participatie onderdeel kunnen zijn van de participatieverordening.

⁶ Initiatiefnemers die een aanvraag indienen voor een omgevingsvergunning moeten informatie over hun initiatief aanleveren bij het bevoegd gezag. Dit worden aanvraagvereisten genoemd. Participatie is één van de aanvraagvereisten.

⁷ Activiteiten in strijd met het bestemmingsplan worden buitenplanse omgevingsplanactiviteiten genoemd. Voor deze activiteiten kan de gemeenteraad in de huidige situatie beslissen dat er 'geen bedenkingen' zijn, met een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen'. Om het werkbaar te houden, wijst de raad gevallen aan waarin die verklaring van geen bedenkingen niet nodig is. Voor alle overige gevallen is deze verklaring dus wel nodig. Onder de Omgevingswet is het precies omgekeerd. Dan wijst de gemeenteraad gevallen aan waarin wel een bindend advies nodig is van de raad om af te wijken van het omgevingsplan. Voor de niet-aangewezen gevallen vervalt het adviesrecht - Zie artikel 16.15a lid b. onder 1 Omgevingswet. (Bron: Handreiking Adviesrecht gemeenteraad bij afwijkingen van het Omgevingsplan)

5. Geldende verordeningen gemeente Westerveld

Voor zover bekend zijn de volgende verordeningen nog geldend in de gemeente Westerveld:

- **Inspraakverordening**

Op 20 juli 2006 stelde de gemeenteraad de Inspraakverordening⁸ vast. In deze verordening wordt de wijze aangegeven waarop ingezetenen en belanghebbenden bij de voorbereiding van gemeentelijk beleid worden betrokken.

- **Verordening burgerinitiatieven**

De Verordening Burgerinitiatieven gemeente Westerveld is vastgesteld in de raadsvergadering van 21 april 2009. In deze verordening wordt verstaan onder een burgerinitiatief: een voorstel van een initiatiefgerechtigde om een onderwerp op de agenda van de vergadering van de raad te plaatsen.

6. Vormen van participatie

Uitgaande van de ambities van de gemeente Westerveld, de wettelijke verplichtingen en de geldende verordeningen in de gemeente Westerveld is er sprake van drie vormen van participatie:

- 1) Inwonersparticipatie. Hieronder verstaan we: *op initiatief van de gemeente inwoners in een vroegtijdig stadium betrekken bij de ontwikkeling, uitvoering, besluitvorming en evaluatie van beleid, projecten en programma's*. Inwoners zijn belanghebbenden al dan niet vanuit een privé- of professionele situatie en al dan niet in georganiseerd verband.
- 2) Participatie vanuit de initiatiefnemer in de samenleving. Hieronder verstaan we: *bij de aanvraag geeft de initiatiefnemer aan of burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij de voorbereiding van de aanvraag zijn betrokken*.
- 3) Uitdaagrecht. Hieronder verstaan we: *inwoners verzoeken hun gemeente om de uitvoering van een taak van de gemeente over te nemen, al dan niet met bijbehorend budget, omdat zij denken deze taak beter en goedkoper te kunnen uitvoeren*.
- 4) Burgerinitiatief. Hieronder verstaan we: *inwoners kunnen onderwerpen op de agenda van de vergadering van de raad plaatsen*.

7. Participatie gemeente Westerveld

7.1 Inwonersparticipatie

In de gemeente Westerveld gebeurt al veel op het gebied van inwonersparticipatie, zowel in het fysieke als in sociale domein, op het gebied van duurzaamheid en andere beleidsterreinen. Het merendeel van de participatietrajecten is gericht op informeren, raadplegen en adviseren (zie participatieladder⁹).

'Westerveld Zo Buiten Zo Binnen'

In de raadsperiode 2014-2018 sprak de gemeenteraad van Westerveld uit dat zij het van groot belang vindt dat de inwoners zoveel mogelijk worden betrokken bij het opstellen van gemeentelijk beleid. Hiertoe stelde de raad in juni 2016 de beleidsnotitie 'Westerveld Zo Buiten Zo Binnen' vast. Deze beleidsnotitie bevat een toetsingskader voor maatschappelijke initiatieven met methodiek, regels over financiën en administratieve voorwaarden, dorpskracht/participatie voor dorpsgemeenschappen en kaders voor right to challenge (uitdaagrecht).

Uitvoeringsregel Initiatieven en kaders right to challenge

Eind 2017 vond een evaluatie plaats van maatschappelijke initiatieven. Voor deze evaluatie is onder andere gesproken met dorpsgemeenschappen en initiatiefnemers. Naar aanleiding van de evaluatie zijn de kaders voor maatschappelijke initiatieven aangepast. In juli 2019 trok de gemeenteraad de beleidsnotitie 'Westerveld Zo Buiten Zo Binnen' in, zodat de uitvoeringsregel Initiatieven en de

⁸ Zie <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR46208/1>

⁹ De participatieladder is een meetinstrument waarmee mate, het niveau van participatie kan worden bepaald. De ladder is onderverdeeld in zes treden: informeren, raadplegen, adviseren, coproductie, meebeslissen, faciliteren.

kaders voor right to challenge vanaf 1 juli 2019 in werking konden treden (zie raadsvoorstel 2019_Raad_00064).

Visiedocumenten gebaseerd op 'Westerveld Zo Buiten, Zo Binnen'

Visiedocumenten in de gemeente Westerveld zijn gebaseerd op de werkwijze 'Westerveld Zo Buiten, Zo Binnen'. Het Kwaliteitsplan openbare ruimte - BrinQ is daarvan een voorbeeld om samen met inwoners en andere stakeholders een aantrekkelijke en veilige openbare ruimte te realiseren. Dit visiedocument kwam tot stand in samenspraak met inwoners en belangenorganisaties en is in maart 2018 vastgesteld door de gemeenteraad.

Het Handboek Openbare Ruimte is een uitwerking van de BrinQ-visie. Het handboek dient als leidraad bij participatietrajecten op het gebied van inrichting en beheer openbare ruimte. Op 6 augustus 2020 ging het college akkoord met de inhoud van het handboek (zie collegebesluit 2020_AMBTAF_00106).

Omgevingsvisie Westerveld

De Omgevingsvisie Westerveld is tot stand gekomen samen met inwoners, ondernemers, betrokkenen en experts. Het proces van de Omgevingsvisie startte in mei 2019 met de brede campagne 'Westerveld Natuurlijk'. De gemeente Westerveld verzamelde breed informatie door op straat, in de verschillende dorpen en bij evenementen gesprekken te voeren. Verdiepende gesprekken vonden plaats tijdens vier dorpenavonden en raadsbijeenkomsten en met ketenpartners en scholieren. Er is een ambitiedocument opgesteld, dat de hoofdlijnen van de Omgevingsvisie schetst. Inwoners zijn in de gelegenheid gesteld op dit document te reageren, schriftelijk, per e-mail of via een digitale inloopbijeenkomst.

De Omgevingsvisie Westerveld lag tot 1 december 2021 ter inzage. In februari 2022 stelt de gemeenteraad de omgevingsvisie vast.

Ruimtelijke ordening

Veel van de initiatieven bij ruimtelijke ordening hebben een vorm van participatie. Participatie is veelal een verplichting. Bij ieder initiatief vindt inspraak plaats op basis van de Inspraakverordening¹⁰. Bij projecten van inwoners begeleidt de gemeente de procedure. Ze adviseert en stelt kaders vanuit beleid en regelgeving.

Sociaal domein

Binnen het Sociaal Domein is bijvoorbeeld de Cultuurparticipatie koers 2021-2025 in samenwerking met het culturele veld tot stand gekomen. Bij onder meer theatermakers, bestuurders van musea en muziekverenigingen, bibliotheken en Interne Cultuur Coördinatoren op basisscholen zijn ideeën opgehaald en dacht het culturele veld mee over cultuur in Westerveld.

Afgeronde en nog lopende participatietrajecten

Zowel in het fysieke als het sociale domein vonden en vinden participatietrajecten plaats. Het overzicht hoort als bijlage bij deze startnotitie. Dit overzicht is overigens niet compleet.

7.2 Uitdaagrecht

Dorpskracht in de gemeente Westerveld is een goed voorbeeld van uitdaagrecht. Dorpskracht is namelijk een initiatief vanuit de bevolking waarbij inwoners een gedeelte van de taken van de gemeente overneemt. In de praktijk betekent dit dat bij een aantal gebieden in de gemeente het onderhoud aan bermen, sloten en zandwegen wordt uitgevoerd vanuit dorpskracht. De gemeente stelt een budget beschikbaar dat gelijk is aan het budget dat anders aan de aannemer zou worden besteed. Vanuit de gedachte 'meer voor minder' kan binnen dit budget vanuit dorpskracht meer worden gedaan voor minder budget, omdat er meer betrokkenheid met de omgeving is.

¹⁰ Zie <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR46208/1>

De verzelfstandiging van de zwembaden is ook een soort uitdaagrecht, omdat het eigendom en beheer volledig is overgedragen vanuit de gemeente.

8. Kaders stellen om doel te bereiken

De wet schrijft niet voor welke vorm participatie moet hebben. Daarin zijn het bevoegd gezag en de initiatiefnemer vrij. Ze kunnen eigen keuzes maken voor de inrichting van een participatieproces. Het gaat om maatwerk, want de locatie, het soort besluit, de omgeving en de betrokkenen zijn elke keer anders. Bovendien verschilt het moment waarop de participatie start, per situatie.

Om participatiebeleid te ontwikkelen, dat voldoet aan de ambities en wettelijke verplichtingen, dienen kaders te worden gesteld.

8.1 Inwonersparticipatie

Met betrekking tot inwonersparticipatie – participatie waarbij het initiatief bij de gemeente ligt – dienen kaders te worden gesteld om tot participatiebeleid te komen. De kaders zijn:

Definitie inwonersparticipatie

Op initiatief van de gemeente belanghebbenden gedurende het hele traject van tekentafel tot en met evaluatie betrekken bij de ontwikkeling, uitvoering, besluitvorming en evaluatie van beleid, projecten en programma's. Belanghebbenden kunnen inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere overheden zijn.

Middel

Inwonersparticipatie is geen doel op zich, maar een middel om te komen tot maatschappelijk verantwoorde keuzes die de gemeente moet maken om het (project)doel te realiseren.

Motieven

Democratische motieven van de gemeente Westerveld om belanghebbenden bij de ontwikkeling van beleid en het politieke besluitvormingsproces te betrekken, zijn:

- medeverantwoordelijkheid en zeggenschap van belanghebbenden;
- actief burgerschap en eigenaarschap van belanghebbenden;
- stimuleren van de dialoog met wederzijds begrip en respect;
- overbruggen van politieke kloof door het vergroten van wederzijds vertrouwen en begrip.

Instrumentele motieven zijn:

- benutten van kennis van belanghebbenden, omdat zij vaak beter weten wat nodig is en waaraan behoefte is;
- vergroten van betrokkenheid en draagvlak van belanghebbenden;
- het vergroten van de kwaliteit en effectiviteit van beleid en plannen;
- financiële voordelen door onder meer het terugbrengen van het aantal bezwaarschriften en -procedures.

Mate van invloed - rolverdeling

Belanghebbenden hebben maximaal een adviserende en coproducerende rol (zie de participatieladder). De uiteindelijke besluitvorming vindt plaats in en door de gemeenteraad als representatieve democratie. Bij de politieke besluitvorming beschouwt de raad de adviezen en conclusies uit het participatietraject als een zwaarwegend uitgangspunt.

Inclusiviteit

De gemeente Westerveld bevordert de deelname aan het participatieproces van belanghebbenden die niet vanzelfsprekend meedoen of niet gemakkelijk kunnen meedoen waardoor de representativiteit van het proces is gewaarborgd.

Monitoren en evalueren

Monitoren, evalueren en leren zijn belangrijk voor participatie. Met een nadruk op leren, werken we (gemeente en samenleving) aan inzichten, ontwikkeling en verbetering van participatie. Leren van participatie wordt systematisch verankerd.

Maatwerk en gericht

Inwonersparticipatie is maatwerk. Omdat de gemeente Westerveld een kleine gemeente is met beperkte capaciteit dient participatie doelmatig en gericht te worden ingezet.

Op basis van de volgende randvoorwaarden¹¹ bepaalt het college bij ieder project of inwonersparticipatie moet plaatsvinden:

- Biedt het project voldoende ruimte voor participatie? Het beleid moet voldoende ruimte bieden voor uiteenlopende opties. Meedenkende inwoners of organisaties moeten substantiële keuzes kunnen maken. Als er geen mogelijkheden zijn voor verschillende reële beleidsalternatieven, is participatie bij dit onderwerp onwenselijk. Beperkende factoren kunnen zijn: wet- en regelgeving van hogere overheden, eerder beleid of regelgeving van de eigen overheid, financiële beperkingen of gebrek aan commitment van college en raad.
- Is het onderwerp geschikt voor inwoners? Het beleidsonderwerp moet voor individuele inwoners of ten minste voor een bepaalde doelgroep direct van belang zijn (impact voor een groep inwoners) en ook begrijpelijk zijn of begrijpelijk gemaakt kunnen worden.
- Is er voldoende tijd? Participatie neemt, in ieder geval in het voortraject van beleidsvorming, tijd in beslag. Is die tijd ook beschikbaar of heeft besluitvorming zoveel haast dat het niet mogelijk is om participatie in te zetten?
- Is er capaciteit en geld? Het organiseren en begeleiden van participatie is arbeidsintensief. Er moet dan ook voldoende capaciteit en geld beschikbaar gesteld kunnen worden.

Indien inwonersparticipatie niet wordt toegepast, dan dient een motivering te worden gegeven op basis van bovenstaande randvoorwaarden.

Als op basis van bovenstaande randvoorwaarden wordt vastgesteld dat inwonersparticipatie dient plaats te vinden, dan neemt het college over in ieder geval onderstaande punten besluiten. Deze besluiten worden vastgelegd in een participatienota als onderdeel van het projectplan:

- doel en intentie van de participatie: leent dit project zich voor inwonersparticipatie? * Willen we participatie? * Wat willen we ophalen? *
- het niveau van de participatie, waarbij een keuze wordt gemaakt uit informeren, raadplegen, adviseren, coproduceren en meebeslissen, of een combinatie hiervan
- de kaders: wat is de vraag? Wat doen we met de opbrengst? Hierbij wordt ook de rolverdeling van alle partijen bepaald om de verwachtingen te managen.
- de belanghebbenden: wie betrekken we? Hoe betrekken we ook de belanghebbenden die niet vanzelfsprekend meedoen of niet gemakkelijk kunnen meedoen? De belanghebbenden worden bepaald op basis van een omgevingsanalyse om duidelijk te krijgen wie ze zijn, met welk belang en om de representativiteit van de participatie te waarborgen (inclusiviteit).
- vormgeving en uitvoering van het participatieproces

¹¹ In het kader van Think! zijn de aanwezige raadsleden tijdens de workshop bezig geweest met een model met criteria voor wanneer er moet worden geparticipeerd. Dit model heeft de naam 'Westerveldse Schuif' gekregen. In dit model is uitgegaan van impact, risico's en kosten.

Hierbij worden kwantitatieve en kwalitatieve middelen aangegeven om inclusiviteit van de belanghebbenden te waarborgen.

- kosten en tijd van het participatieproces
- monitoring en evaluatie van het participatieproces

* Het antwoord dient te worden gemotiveerd.

Houding en gedrag bestuur en medewerkers

De gemeente Westerveld is een omgevingsgerichte gemeente¹² en staat midden in de samenleving. Bestuur en medewerkers van de gemeente Westerveld hebben daarom een ontvangende, uitnodigende, open houding richting de omgeving en de organisatie zelf en werken integraal, over de grenzen van het eigen werk, samen aan oplossingen vanuit de opgave.

8.2 Participatie aanvraagvereiste omgevingsvergunning

Bij de Omgevingswet is participatie bij de omgevingsvergunning standaard opgenomen als een aanvraagvereiste, maar niet als een verplichting. De gemeenteraad kan echter gevallen aanwijzen waarbij participatie wel verplicht is. Hiervoor moeten onderstaande kaders worden vastgesteld.

Participatie verplicht bij buitenplanse omgevingsplanactiviteiten

Voor het aanvragen van een omgevingsvergunning is de aanvrager verplicht vooraf een participatieproces te doorlopen als het onderwerp/de activiteit niet mogelijk is volgens het omgevingsplan. Het gaat dan om (grote) buitenplanse omgevingsplanactiviteiten. Voor deze activiteiten kan de gemeenteraad bepalen dat ze daarvoor adviesrecht heeft. Als de raad adviesrecht heeft, besluit de raad hieraan een participatieverplichting te koppelen.

In de nog op te stellen Notitie adviesrecht gemeenteraad worden onder meer (grote) buitenplanse omgevingsplanactiviteiten benoemd.

Randvoorwaarden participatie

Met het verplichte participatieproces om een omgevingsvergunning te krijgen voor buitenplanse omgevingsplanactiviteiten, zorgt de initiatiefnemer ervoor dat alle belangen, meningen, kennis en creativiteit in een vroeg stadium op tafel komen. Door bezwaren, maar juist ook goede ideeën met elkaar te bespreken, wordt het plan beter en is er meer kans op draagvlak. De manier waarop de participatie is georganiseerd, is onderdeel van de vergunningaanvraag.

Houding en gedrag bestuur en medewerkers

De gemeente Westerveld is een omgevingsgerichte gemeente en staat midden in de samenleving. Bestuur en medewerkers van de gemeente Westerveld hebben daarom een ontvangende, uitnodigende, open houding richting de omgeving en de organisatie zelf en werken integraal, over de grenzen van het eigen werk, samen aan oplossingen vanuit de opgave.

8.3 Uitdaagrecht

Bij het uitdaagrecht verzoeken inwoners hun gemeente om de uitvoering van een taak van de gemeente over te nemen, al dan niet met bijbehorend budget, omdat zij denken deze taak beter en goedkoper te kunnen uitvoeren.

¹² Zie de visie Omgevingsgericht.

Laten doen

De gemeente Westerveld gebruikt het uitdaagrecht als een instrument om inwonersinitiatieven mogelijk te maken. Het uitdaagrecht richt zich op het 'doen' van inwoners en de gemeente die het 'laat doen'.

Vormgeven uitdaagrecht

Om het uitdaagrecht goed vorm te geven, dienen keuzes te worden gemaakt. Het is wenselijk om tijdens de eerste fase in ieder geval de volgende vragen te beantwoorden:

- Welke beleidsonderwerpen willen we openstellen voor het uitdaagrecht?
- Wie kan zich inschrijven voor het uitdaagrecht? (Beperken tot inwoners uit de buurt of ook externen toelaten, en moeten ze rechtspersoonlijkheid bezitten?)

Overdracht van financiële middelen

Met de overdracht van taken vindt ook een overdracht van financiële middelen plaats.

Monitoring

De gemeente Westerveld monitort de overgedragen taken aan de hand van gemaakte afspraken waaronder resultaat, budget, looptijd) die voor iedereen duidelijk zijn.

Houding en gedrag bestuur en medewerkers

Het aansluiten bij de initiatieven van bewoners heeft gevolgen voor het gemeentelijke werkproces. Bewoners kennen hun eigen logica. Initiatieven houden geen rekening met gemeentelijke domeinen. Bestuur en medewerkers van de gemeente Westerveld hebben daarom een ontvangende, uitnodigende, open houding richting de omgeving en de organisatie zelf en werken over de grenzen van het eigen werk.

9. Producten

Met het participatiebeleid creëren we duidelijkheid voor initiatiefnemers uit de samenleving en de medewerkers van de gemeente Westerveld. Het dient duidelijk te zijn wanneer er wel en niet inwonersparticipatie moet plaatsvinden, met welk doel, met welke belanghebbende (inclusiviteit) en in welke vorm. Initiatiefnemers uit de samenleving dienen ook te weten wanneer ze moeten participeren als aanvraagvereiste voor de omgevingsvergunning en waaraan die participatie moet voldoen. De collega's die de aanvragen toetsen, moeten weer weten op basis waarvan zij het participatiegedeelte van de aanvraag kunnen goedkeuren. De producten van het participatiebeleid zijn daarom in ieder geval praktische handreikingen met tools voor zowel de initiatiefnemers in de samenleving als de medewerkers van de gemeente Westerveld.

10. Planning

Maandag 6 december	PFO
Dinsdag 7 december	College
Tussen 7 en 14 december	Eventueel aanpassing doorvoeren
Dinsdag 14 december	Eventueel opnieuw in College
Donderdag 16 december	Afstemming griffie
Dinsdag 21 december	Agendacommissie
Eerste weken januari	Raadswerkgroep
Plannen in overleg met griffie	
18 januari	PAW debat
1 februari	PAW besluitvormend